ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΠΑΑ) 2014-2020
ΜΕΤΡΟ 19: «ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ CLLD/LEADER»

1η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
(ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ)

Ο Δ Η Γ Ο Σ Δ Ι Ο Ι Κ Η Τ Ι Κ Ο Υ Ε Λ Ε Γ Χ Ο Υ Α Ι Τ Η Σ Ε Ω Ν Σ Τ Η Ρ Ι Ξ Η Σ

ΜΕΤΡΟ 19 : ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ CLLD – LEADER

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2: «ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ»

ΔΡΑΣΗ 19.2.4: Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές

ΔΡΑΣΗ 19.2.5: Παρεμβάσεις για τη βελτίωση υποδομών στον πρωτογενή τομέα

Το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Πίνακας περιεχομένων

1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 3

2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ 8

3 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ - ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ 15

3.1 Μεθοδολογία βαθμολόγησης : 18

3.2 Επεξήγηση των κριτηρίων επιλογής 19

4 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ 23

5 ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ 31

1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των δυνητικών δικαιούχων κατά το διοικητικό έλεγχο (αξιολόγηση) των αιτήσεων στήριξης καθώς και η επιλογή από την ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ των αιτήσεων που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο του Τοπικού Προγράμματος.
Ο διοικητικός έλεγχος (αξιολόγηση) των υποβληθεισών αιτήσεων στήριξης πραγματοποιείται με ευθύνη της ΟΤΔ μέσω του ΟΠΣΑΑ.

Επιτροπές Αξιολόγησης και Προσφυγών

Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των προσφυγών, διενεργείται από επιτροπές που συγκροτούνται με απόφαση της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ) της ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ

Οι αξιολογητές δύναται να είναι:

α. στελέχη της ΟΤΔ,
β. άλλα στελέχη του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ,
γ. υπάλληλοι φορέων του Δημοσίου ή και ανεξάρτητοι αξιολογητές. Στην περίπτωση των ανεξάρτητων αξιολογητών η επιλογή τους γίνεται υποχρεωτικά μετά από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που διενεργεί η ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως αξιολογητές αίτησης στήριξης δε συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση. Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη διαδικασία του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.
Όταν η ΟΤΔ είναι δικαιούχος της αίτησης στήριξης, οι διοικητικοί έλεγχοι διενεργούνται από πρόσωπα της περίπτωσης γ.

Υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων

Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου η ΟΤΔ δύναται να ζητήσει, την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, που περιγράφεται στην πρόσκληση.
Συμπληρωματικά στοιχεία είναι αυτά τα οποία προβλέπονται στην πρόσκληση, εκδόθηκαν πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης και διορθώνουν προφανή σφάλματα της αίτησης στήριξης ή/και των δικαιολογητικών που τη συνοδεύουν.
Οι διευκρινίσεις είναι στοιχεία που ζητούνται με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της αίτησης στήριξης.
Σε κάθε περίπτωση υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ τα συμπληρωματικά στοιχεία και οι διευκρινήσεις, για τα οποία ορίζεται ως υποχρεωτική η ηλεκτρονική τους υποβολή και ταυτόχρονα ο δικαιούχος ενημερώνει με υπογεγραμμένη επιστολή υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, την ΟΤΔ, εντός της οριζόμενης από την πρόσκληση προθεσμίας. Τα συμπληρωματικά στοιχεία και οι διευκρινήσεις στοιχείων, για τα οποία δεν ορίζεται ως υποχρεωτική η ηλεκτρονική

υποβολή τους στο ΟΠΣΑΑ, υποβάλλονται συνημμένα της υπογεγραμμένης επιστολής υποβολής και συμπληρώνουν τον φάκελο της αίτησης στήριξης.

Έλεγχος και Αξιολόγηση αίτησης στήριξης

Αντικείμενο διοικητικού ελέγχου

Στον έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 48, παρ. 2 του Καν. (ΕΕ) 809/2014, περιλαμβάνεται επαλήθευση:

1. της εμπρόθεσμης υποβολής της αίτησης στήριξης
2. της επιλεξιμότητας του δικαιούχου
3. των κριτηρίων επιλεξιμότητας, των δεσμεύσεων και άλλων υποχρεώσεων που συνδέονται με την ενέργεια για την οποία ζητείται στήριξη
4. της συμμόρφωσης με τα κριτήρια επιλογής
5. της επιλεξιμότητας των δαπανών της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με την κατηγορία δαπανών ή τη μέθοδο υπολογισμού που πρέπει να χρησιμοποιείται όταν η ενέργεια ή μέρος αυτής εμπίπτει στο άρθρο 67 παράγραφος 1 στοιχεία β), γ) και δ) του Καν. (ΕΕ) 1303/2013·
6. του εύλογου χαρακτήρα των υποβληθεισών δαπανών του άρθρου 67 παράγραφος 1 στοιχείο α) του Καν. (ΕΕ) 1303/2013, εξαιρουμένων των συνεισφορών σε είδος και του κόστους απόσβεσης.

Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των παραπάνω σημείων 1, 2 και 3, η αίτηση στήριξης απορρίπτεται.

Επιπλέον, σε περίπτωση που ο δικαιούχος δηλώνει ψευδή στοιχεία προκειμένου να λάβει ενίσχυση, η αίτηση ενίσχυσης απορρίπτεται στη τρέχουσα πρόσκληση και δεν έχει δικαίωμα κατάθεσης αίτησης στήριξης σε προσκλήσεις του τρέχοντος και του επόμενου ημερολογιακού έτους της διαπίστωσης, για όλα τα ΤΠ.

Στην περίπτωση αυτή η αρμόδια ΟΤΔ διαβιβάζει τα στοιχεία των αιτούντων που απορρίφθηκαν για την εν λόγω περίπτωση, στη ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 η οποία φροντίζει για την εξασφάλιση της σχετικής πληροφόρησης σε όλες της ΟΤΔ.

Επιτόπια επίσκεψη

Σε κάθε περίπτωση πριν την ολοκλήρωση της αξιολόγησης η ΟΤΔ <u>οφείλει να πραγματοποιήσει επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης όλων των αιτουμένων προς αξιολόγηση πράξεων</u>, προκειμένου να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση. Τα αποτελέσματα της επιτόπιας επίσκεψης αποτυπώνονται σε έκθεση αυτοψίας η οποία συνοδεύεται από φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης. Τα εν λόγω στοιχεία συμπληρώνουν το φάκελο της αίτησης στήριξης.Εξαιρούνται της διαδικασίας οι άυλες ενέργειες.

Βαθμολόγηση αιτήσεων στήριξης

Στη συνέχεια οι αιτήσεις βαθμολογούνται με βάση τα κριτήρια επιλογής και προσδιορίζεται ο συνολικός εγκρινόμενος προϋπολογισμός και το ισχύον ποσοστό στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη και το «εύλογο κόστος» των προτεινόμενων δαπανών.

Για την αποτύπωση του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης, συμπληρώνεται κατάλληλο φύλλο διοικητικού ελέγχου κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογήςκαι αναρτάται στο ΟΠΣΑΑ.

Με βάση τα ως άνω αποτελέσματα οι επιτροπές συντάσσουν πίνακα αποτελεσμάτων, στον οποίο περιλαμβάνονται οι παραδεκτές – βαθμολογηθείσες και οι μη παραδεκτές αιτήσεις στήριξης. Οι

παραδεκτές αιτήσεις κατατάσσονται με φθίνουσα βαθμολογική σειρά, ανά υποδράση. Στον πίνακα αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται:

1. οι αιτήσεις που κρίνονται παραδεκτές προς στήριξη, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υποδράση.
2. το οικονομικό αντικείμενο των αιτήσεων, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.
3. οι αιτήσεις οι οποίες, πληρούν μεν τα απαιτούμενα κριτήρια, αλλά δεν κρίνονται καταρχήν παραδεκτές, λόγω εξάντλησης της διατιθέμενης δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη υποδράση.
4. οι αιτήσεις που κρίνονται μη παραδεκτές προς στήριξη και οι λόγοι απόρριψής τους.

Απόφαση Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)

Ο εν λόγω πίνακας αποτελεσμάτων υποβάλλεται στην ΕΔΠ του ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ για έγκριση και ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης. Σε περίπτωση που η γνώμη της ΕΔΠ αποκλίνει με αυτή των αξιολογητών, ο πίνακας αποτελεσμάτων επικαιροποιείται, και η απόφασή της πρέπει να αιτιολογείται.

Η ΕΔΠ δύναται κατά την διαδικασία αξιολόγησης, με απόφαση της, να επιλέγει αιτήσεις στήριξης, από τον παραπάνω πίνακα κατάταξης, μιας ή περισσότερων υπο-δράσεων, των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη ελάχιστου ορίου, πέραν του προϋπολογισμού της συγκεκριμένης υποδράσης, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις:

1. είτε κατόπιν απόφασής της, για υπερδέσμευση της τρέχουσας πρόσκλησης, μέχρι το 110% του προϋπολογισμού του ΤΠ. Επισημαίνεται ότι το επιπλέον 10% του προϋπολογισμού του Τοπικού Προγράμματος, αφορά στο σύνολο των προσκλήσεων, αλλά δύναται να εξαντληθεί στο πλαίσιο μιας πρόσκλησης.
2. είτε κατόπιν απόφασής της από ανακατανομή πόρων εντός θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης,
3. είτε από ανακατανομή πόρων μεταξύ θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης,
4. είτε από υπερδεύσμευση της τρέχουσας πρόσκλησης, πέραν του 110% του προϋπολογισμού του ΤΠ.

Στην περίπτωση (3) θα πρέπει να έχει προηγηθεί και εγκριθεί σχετικό αίτημα, με σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης.

Στην περίπτωση (4) θα πρέπει η ΟΤΔ να αιτηθεί υπερδέσμευση πόρων από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 αποφασίζει σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 για την έγκριση ή όχι του σχετικού αιτήματος.

Διενέργεια δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου

Στη συνέχεια

i. με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης από την ΕΔΠ,
ii. των διαδικασιών των παραπάνω περιπτώσεων (1) και (2) αν προκύψουν,
iii. και πριν τελεσφορήσουν οι διαδικασίες των περιπτώσεων (3) και (4),

η ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης διενεργεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο επί της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης.
Για τις ανάγκες του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κοινοποιούνται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης, προκειμένου να πραγματοποιήσει δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο επί της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος διενεργείται τουλάχιστον στο 5% του αριθμού των αιτήσεων στήριξης της εκάστοτε πρόσκλησης.

Στην περίπτωση όπου η ΟΤΔ είτε μέλη της ΟΤΔ είτε μέλη του Δ.Σ. φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ, είναι αιτούντες, τότε οι αιτήσεις τους τίθεται αυτομάτως στον δειγματοληπτικό έλεγχο από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης, πέραν του δείγματος του 5%.
Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 10%, του αριθμού των αιτήσεων στήριξης.

Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα που τεκμηριώνουν συστημικό λάθος, η ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης καλεί την ΟΤΔ να επαναξιολογήσει όλες τις αιτήσεις στήριξης και η διαδικασία επαναλαμβάνεται από την αρχή.

Δημοσιοποίηση πίνακα αποτελεσμάτων

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας του δειγματοληπτικού ελέγχου από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης και την ολοκλήρωση των διαδικασιών των περιπτώσεων (3) και (4), σε περίπτωση που έχουν ενεργοποιηθεί, δημοσιοποιείται ο πίνακας αποτελεσμάτων, μετά από σχετική απόφαση της ΕΔΠ, εφόσον έχουν προκύψει αλλαγές στον εν λόγω πίνακα. Ο πίνακας αποτελεσμάτων συνοδεύεται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΟΠΣΑΑ.
Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά όλους τους αιτούντες, για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, με απόδειξη παραλαβής, με σαφή αναφορά στο δικαίωμα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής, όπως και τον τρόπο, τον τόπο και τις προθεσμίες υποβολής της εν λόγω προσφυγής.

Προσφυγή δικαιούχου

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα ενδικοφανούς προσφυγής κατά του Πίνακα Αποτελεσμάτων, η οποία υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ και αποστέλλει το αποδεικτικό κατάθεσης στην ΟΤΔ. Η προσφυγή υποβάλλεται **εντός 15 ημερών από την κοινοποίηση στον δικαιούχο**, του Πίνακα Αποτελεσμάτων και εξετάζεται από επιτροπή προσφυγών της ΟΤΔ Αναπτυξιακής Ηρακλείου.

Τελικός πίνακας κατάταξης

Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης των προσφυγών από την επιτροπή προσφυγών, συντάσσεται ο τελικός πίνακας κατάταξης της αρχικής αξιολόγησης και εγκρίνεται, με απόφαση της ΕΔΠ του ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ, με τις τελικά επιλεγμένες αιτήσεις στήριξης. Σε περίπτωση που η γνώμη της ΕΔΠ αποκλίνει, η σχετική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των προσφυγών δημοσιοποιείται, με κάθε πρόσφορο μέσο, ο τελικός πίνακας κατάταξης. Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά όλους τους αιτούντες για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των προσφυγών, με απόδειξη παραλαβής.

Απόφαση ένταξης

Για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη από την ΟΤΔκαι μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσφυγών,ηΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εκδίδει Απόφαση Ένταξης Πράξεων, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 66 του Ν. 4314/2014, με την οποία κάθε αίτηση χαρακτηρίζεται ως πράξη του ΠΑΑ 2014-2020κατά την έννοια του άρθρου 2.(9) του Καν. (ΕΕ) 1303/2013.

Η έκδοση απόφασης ένταξης της πράξης (συνημμένο υπόδειγμα) πραγματοποιείται στο ΟΠΣΑΑ με ευθύνη της ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης και δύναται να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες πράξεις. Η εν λόγω απόφαση εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη Κρήτης.

Κάθε απόφαση ένταξης,η οποία ενέχει ισχύ σύμβασης μεταξύ του δικαιούχου και της ΟΤΔ, περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τις υποχρεώσεις/δεσμεύσεις των δικαιούχων, τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης, ελέγχους και κυρώσειςκαι ρητή αναφορά για την δέσμευση του δικαιούχου απέναντι στην ΟΤΔ για την υλοποίηση της πράξης,καθώς επίσης και την δυνατότητα ελέγχου της επιλεξιμότητας και της αναλογικότητας των δαπανών κατά τα στάδια αποπληρωμής του έργου.

Η Απόφαση αναρτάται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της Περιφέρειας Κρήτης στο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ και κοινοποιείται στην ΟΤΔ ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΑΕ ΟΤΑ.

Η ΟΤΔ αποστέλλει την απόφαση ένταξης, η οποία ενέχει ισχύ σύμβασης, ταχυδρομικά, με απόδειξη παραλαβής και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε κάθε δικαιούχο, στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης.

Είναι δυνατό για μια πράξη να αρθεί η ένταξή της από το ΠΑΑ 2014-2020 λόγω τεκμηριωμένων αδυναμιών εκτέλεσής της ή μη τήρησης των όρων της σχετικής Απόφασης Ένταξης Πράξης.

Οι δικαιούχοι έχουν το δικαίωμα να αποσύρουν ανά πάσα στιγμή την αίτηση στήριξης που έχουν υποβάλει, χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων.

2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
1	**19.2Δ_111** Τα έργα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο	Εξετάζεται η εφαρμογή του ενωσιακού και εθνικού δικαίου, ως προς τον δικαιούχο, τις διαδικασίες, τη νομιμότητα υλοποίησης του έργου και τη λειτουργία του μετά την ολοκλήρωσή του. Το κριτήριο πληρείται εφόσον πληρούνται τα κριτήρια.
2	**19.2Δ_112** Τα έργα θα πρέπει να είναι στοχευμένα και να συμβάλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής και στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των ΤΠ	Εξετάζεται το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης, σε σχέση με τις προτεραιότητες και τη στρατηγική, τους στόχους και τις θεματικές κατευθύνσεις του Τ.Π., όμως αναφέρονται στο εγκεκριμένο αναμορφωμένο Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας προκήρυξης. Το σύνολο του αναθεωρημένου Τοπικού Προγράμματος είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα http://www.leader-clld.akomm.gr/, ενώ υπάρχει συνοπτική περιγραφή του υπάρχει στο **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 10.**
3	**19.2Δ_113** Τα έργα θα πρέπει να είναι σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΠΑΑ 2014-2020 σχετικά με το CLLD/Leader	Εξετάζεται το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης, σε σχέση με τις προτεραιότητες του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 και ειδικότερα με το υπομέτρο 19.2 (Έργα Δημόσιου Χαρακτήρα) , όπως περιγράφεται στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ (http://www.agrotikianaptixi.gr, ΠΑΑ 2014-2020/Εγκεκριμένο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020).
4	**19.2Δ_114** Τα έργα θα πρέπει να εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία και να συμβάλουν στην ανάπτυξη αυτής	Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη εξυπηρετεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία και συμβάλλει στην ανάπτυξή της.
5	**19.2Δ_115** Για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να έχουν υποβληθεί τουλάχιστον Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του άρθρου 45 του Ν.4412/2016)	Εξετάζεται αν τηρείται φάκελος δημόσιας σύμβασης από το δικαιούχο και αν αυτός συμπεριλαμβάνει τα απαιτούμενα στοιχεία σύμφωνα με το νόμο. Στο ***έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 13*** αναφέρονται τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει ο φάκελος δημόσιας σύμβασης κατά την υποβολή της πρότασης
6	**19.2Δ_116** Να επαληθεύεται το εύλογο κόστος των υποβληθεισών δαπανών, (εκτός των έργων που υλοποιούνται με τιμολόγιο δημοσίων έργων)	Εξετάζεται ο εύλογος χαρακτήρας των υποβληθεισών δαπανών του άρθρου 67 παράγραφος 1 στοιχείο α) του Καν. (ΕΕ) 1303/2013.
7	**19.2Δ_117** Να λαμβάνουν υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης	Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη σέβεται τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, ειδικότερα σε σχέση με τους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις της αριθμό 152950/23-10-2015 ΚΥΑ που αφορά στην έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΑΑ 2014-2020.Για την

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
		αξιολόγηση του κριτηρίου συμπληρώνεται από το δυνητικό δικαιούχο, στο πλαίσιο του Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης το σημείο 14.3 καθώς ο πίνακας συμμόρφωσης της προτεινόμενης πράξης με τις κατευθύνσεις της ανωτέρω ΚΥΑ, σύμφωνα με το **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 9.**
8	**19.2Δ_118** Να διασφαλίζουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής	Εξετάζεται εάν η προτεινόμενη πράξη προασπίζει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπει κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλής, εθνικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού.
9	**19.2Δ_119** Να διασφαλίζεται ότι δεν έχουν χρηματοδοτηθεί ή/και χρηματοδοτούνται από άλλα εθνικά ή/και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, για το ίδιο φυσικό αντικείμενο	Εξετάζεται η σχετική βεβαίωση σύμφωνα με την Αίτηση Στήριξης υπόδειγμα της οποίας περιλαμβάνεται στην παρούσα πρόσκληση.
10	**19.2Δ_120** Να μπορούν να τεκμηριώσουν τον υπεύθυνο φορέα για τη λειτουργία ή τη συντήρηση όπου απαιτείται	Εξετάζεται το καταστατικό, ή η νομοθεσία, ή το κανονιστικό πλαίσιο βάσει των οποίων, αυτός που ορίζεται στην αίτηση στήριξης ως Φορέας Λειτουργίας της πράξης (είτε αυτός είναι ο δικαιούχος, είτε άλλος), έχει την αρμοδιότητα λειτουργίας και συντήρησης αυτής. Το κριτήριο δεν εξετάζεται στην υποδράση 19.2.4.4 και 19.2.5.1
11	**19.2Δ_121** Η πρόταση συνοδεύεται από αναλυτικό προϋπολογισμό εργασιών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο υπόδειγμα της αίτησης στήριξης	Εξετάζεται εάν η πρόταση συνοδεύεται από αναλυτικό προϋπολογισμό (είδος, ποσότητες, τιμή μονάδας, σύνολο κ.λπ.) σύμφωνα με το **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 6**, ενώ για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις υπάρχει ο αντίστοιχος αναλυτικός προϋπολογισμός σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης των δημοσίων έργων. Θα πρέπει να τεκμηριώνεται το είδος και το ύψος των δαπανών, ώστε αυτές να συνάδουν με τη φύση, τους στόχους και τη λειτουργικότητα του επενδυτικού σχεδίου.
12	**19.2Δ_122** Αποδεικνύεται η κατοχή ή η χρήση του ακινήτου, στο οποίο προβλέπεται η υλοποίηση της πρότασης	Εξετάζονται κατά περίπτωση τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την απόδειξη του κριτηρίου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα οδηγό. Το κριτήριο δεν εξετάζεται στην υποδράση 19.2.4.4
13	**19.2Δ_123** Θα πρέπει να υπάρχει μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στην Πρόσκληση	Για τα έργα που αφορούν σε αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού ή τμήματος αυτού, θα πρέπει να υπάρχει μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, το περιεχόμενο της οποίας εξειδικεύεται στο **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 14.** <u>Κατά προτεραιότητα θα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (όπως ύδρευσης, αποχέτευσης κ.λπ.)</u>

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
14	**19.2Δ_124** Η πρόταση αφορά ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο	Εξετάζεται η περιγραφή του φυσικού αντικειμένου σε σχέση με τα αρχιτεκτονικά σχέδια και τον αναλυτικό αιτούμενο προϋπολογισμό (κτιριακά, εξοπλισμός κ.λπ.).
15	**19.2Δ_125** Στην πρόταση δε δηλώνονται ψευδή και αναληθή στοιχεία	Εξετάζεται η σχετική βεβαίωση σύμφωνα με το υπόδειγμα της Αίτησης Στήριξης.
16	**19.2Δ_126** Στον υποψήφιο μέχρι και το χρόνο υποβολής της πρότασης δεν έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις για παραβίαση Κοινοτικών Κανονισμών ή Εθνικής Νομοθεσίας σε σχέση με την υλοποίηση έργων	Εξετάζεται η σχετική βεβαίωση σύμφωνα με το υπόδειγμα της Αίτησης Στήριξης.
17	**19.2Δ_128** Εμπρόθεσμη ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης και αποστολή του αποδεικτικού κατάθεσης και του επισυναπτόμενου υλικού στην ΟΤΔ στην προθεσμία που ορίζεται από την προκήρυξη	Εξετάζεται η ημερομηνία οριστικής υποβολής της ηλεκτρονικής αίτησης στήριξης στο ΟΠΣΑΑ, καθώς και η ημερομηνία υποβολής του σχετικού φακέλου υποψηφιότητας του έργου στην ΟΤΔ.
18	**19.2Δ_129** Η αίτηση στήριξης έχει συνταχθεί σύμφωνα με το υπόδειγμα	Εξετάζεται εάν ο φάκελος υποβολής της πράξης έχει συνταχθεί σύμφωνα με το υπόδειγμα της Πρόσκλησης («ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ» καθώς και η τυπική πληρότητα της Αίτησης Στήριξης. Εξετάζεται αν, για την υποβολή της πρότασης, ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία (ηλεκτρονική υποβολή στο ΟΠΣΑΑ και έντυπη υποβολή στην ΟΤΔ), αν χρησιμοποιήθηκαν τα τυποποιημένα έντυπα και έχουν επισυναφθεί όλα τα υποχρεωτικά συνοδευτικά έγγραφα, κατάλληλα συμπληρωμένα και υπογεγραμμένα, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην πρόσκληση.
19	**19.2Δ_130** Η πρόταση είναι σύμφωνη με την περιγραφή, τους όρους και περιορισμούς της προκηρυσσόμενης υπο-δράσης	Εξετάζονται εάν η περιγραφή του φυσικού αντικειμένου, καθώς και οι όροι και οι περιορισμοί (συμπεριλαμβάνονται και τα μέγιστα όρια των επιλέξιμων προϋπολογισμών) είναι σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στη σχετική υποδράση, όπως περιγράφονται στο τεύχος της παρούσας Πρόσκλησης αλλά και στο εγκεκριμένο αναμορφωμένο πρόγραμμα (που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας προκήρυξης). Το σύνολο του αναθεωρημένου Τοπικού Προγράμματος είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα http://www.leader-clld.akomm.gr/, ενώ συνοπτική περιγραφή του υπάρχει στο **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 10.**
20	**19.2Δ_131** Η πρόταση υλοποιείται εντός της περιοχής εφαρμογής της προκηρυσσόμενης υπο-δράσης του τοπικού προγράμματος	Εξετάζεται η θέση υλοποίησης της επένδυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αίτηση στήριξης, στο τοπογραφικό σχέδιο και στον τίτλο κατοχής ή χρήσης του ακινήτου, η οποία θα πρέπει να βρίσκεται εντός της περιοχής παρέμβασης, όπως αυτή ορίζεται στην παρούσα Πρόσκληση.

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
21	**19.2Δ_133** Η πρόταση δεν έχει ενταχθεί / οριστικά υπαχθεί σε άλλο πρόγραμμα / καθεστώς της 5ης προγραμματικής περιόδου για το ίδιο φυσικό αντικείμενο	Εξετάζεται η σχετική βεβαίωση σύμφωνα με το υπόδειγμα της αίτησης στήριξης που περιλαμβάνεται στον παρόντα οδηγό.
22	**19.2Δ_134** Η μορφή του υποψήφιου είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στην ΥΑ, όπως ισχύει κάθε φορά, και στη σχετική πρόσκληση	Εξετάζεται η νομική μορφή του δικαιούχου, η οποία θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις επιλέξιμες νομικές μορφές δικαιούχων της αντίστοιχης υποδράσης της παρούσας πρόσκλησης.
23	**19.2Δ_139** Εξετάζεται η τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων του ΚΑΝ. (ΕΕ)651/2014 εφόσον εφαρμόζεται	Εφόσον μετά τη συμπλήρωση της Λίστας Ελέγχου Ύπαρξης Κρατικής Ενίσχυσης προκύπτει ότι το έργο αποτελεί Κρατική Ενίσχυση , τότε : 1. συμπληρώνεται ο Πίνακας «ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ» **(έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 26)** προκειμένου να προσδιορισθεί το ακριβές ποσοστό επιχορήγησης. (Οδηγίες για την συμπλήρωση του ανωτέρου Πίνακα υπάρχουν στο **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 27)** 2. Εξετάζεται εάν η επιχείρηση είναι προβληματική και προσκομίζονται τα ανάλογα δικαιολογητικά, σύμφωνα με τις διευκρινήσεις σχετικά με τα ζητήματα εφαρμογής του Καν. (ΕΕ) 651/2014 που αναφέρονται στο **έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 22.** 3. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που προκύπτει ποσοστό επιχορήγησης μικρότερο του 100%, θα υποβληθούν δικαιολογητικά απόδειξης ίδιας συμμετοχής. *Το κριτήριο δεν εξετάζεται στην υποδράση 19.2.5.1*
24	**19.2Δ_141** Για νομικά πρόσωπα δεν υπάρχει θέμα λύσης, εκκαθάρισης ή πτώχευσης	Εξετάζεται η σχετική βεβαίωση σύμφωνα με το υπόδειγμα της Αίτησης Στήριξης που περιλαμβάνεται στην παρούσα πρόσκληση.
25	**19.2Δ_142** Τεχνική επάρκεια του Ν. 4412/2016 για έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις	Στις περιπτώσεις έργων που υλοποιούνται από φορείς του δημοσίου, εξετάζεται αν η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής πληροί τις προδιαγραφές τεχνικής επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης ή αν ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του Ν.4412/2016 (Α' 147).

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
26	**ΑΟ2.113** Εξετάζεται αν το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης δεν έχει περαιωθεί μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης (σύμφωνα με τον Καν. 1303/2013, άρθρο 65, παρ. 6)	Εξετάζεται η σχετική βεβαίωση σύμφωνα με το υπόδειγμα της Αίτησης Στήριξης που περιλαμβάνεται στην παρούσα πρόσκληση.
27	**ΑΟ2.118** Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη εξασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία.	Εξετάζεται πώς η προτεινόμενη πράξη εξασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία. Για το κριτήριο, η θετική απάντηση καλύπτει τις ακόλουθες περιπτώσεις: α) στην πράξη προβλέπονται όλες οι απαιτήσεις, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ώστε να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα στα ΑμεΑ, β) Δεν προβλέπονται απαιτήσεις για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της πράξης. Για την εξέταση του κριτηρίου λαμβάνεται υπόψη ο σχετικός οδηγός του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την εξειδίκευση του κριτηρίου: «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία» (**έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 15**) Ο δυνητικός δικαιούχος με βάση τα σχετικά στοιχεία/προβλέψεις της προτεινόμενης Πράξης συμπληρώνει έκθεση τεκμηρίωσης εξασφάλισης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία (*Σημείο 14.2 του Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης)*
28	**ΑΟ2.119** Εξετάζεται η συμβατότητα της προτεινόμενης πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων.	Εφόσον η προτεινόμενη πράξη ενέχει στοιχεία κρατικών ενισχύσεων, εξετάζεται η συμβατότητά της με το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο. Για την εξέταση του κριτηρίου λαμβάνεται υπόψη ο σχετικός οδηγός του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την αρχική αξιολόγηση του κριτηρίου ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης στην πράξη **(Κεφάλαιο 5 του παρόντος οδηγού καθώς και έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 19)**. Ειδικότερα για την υποδράση 19.2.4.1 υπάρχουν συνημμένα το πλαίσιο Κρατικών Ενισχύσεων για έργα υποδομών πόσιμου ύδατος **(έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 21)** και για έργα συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων **(έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 20)** Όλες οι πράξεις θα εξετάζονται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό κατά την υποβολή οι

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
		υποψήφιοι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν τα σχετικά στοιχεία (όπου απαιτείται από τη φύση του έργου) τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές. Στις περιπτώσεις έργων πολιτισμού ή σύγχρονου πολιτισμού , απαιτείται και η συμπλήρωση των ανάλογων συνημμένων ερωτηματολογίων **(έγγραφο της πρόσκλησης με αριθμό 24 και 25)** *Το κριτήριο δεν εξετάζεται στην υποδράση 19.2.5.1*
29	**ΑΟ2.122** Εξετάζεται η βιωσιμότητα, λειτουργικότητα και αξιοποίηση της πράξης.	Ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να περιγράψει στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (σημείο 3.4) τον τρόπο με τον οποίο τα παραδοτέα της πράξης θα αξιοποιηθούν (π.χ. σε περίπτωση πράξης υποδομών, όπου απαιτείται συντήρηση και λειτουργία, ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να αναφέρει την ύπαρξη σχετικών φορέων/δομών/μηχανισμών λειτουργίας και να υποβάλει τα απαραίτητα στοιχεία/τεκμήρια (π.χ. Κανονιστικό πλαίσιο ορισμού του φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης) ή να προβλέπει τις αναγκαίες ενέργειες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συντήρηση και λειτουργία). Σημειώνεται ότι κατά την ολοκλήρωση της πράξης θα πρέπει να εξασφαλίζεται η λειτουργικότητά της.
30	**ΑΟ23.124** Εξετάζονται λοιποί όροι επιλεξιμότητας εφόσον ορίζονται στην πρόσκληση.	Εξετάζονται οι λοιποί όροι (ασχέτως αν δεν αναφέρονται ρητά σε κάποιο από τα κριτήρια επιλεξιμότητας του παρόντος οδηγού)
31	**ΑΟ3.112** Εξετάζεται αν ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης του έργου	Εξετάζονται τα στοιχεία του φορέα, το καταστατικό του, τυχόν κανονιστικές ή άλλες αποφάσεις που τεκμηριώνουν ότι ο υποψήφιος δικαιούχος έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης του έργου.
32	**ΑΟ5.112** Εξετάζεται η ύπαρξη απόφασης αρμοδίων οργάνων για την υποβολή της αίτησης στήριξης	Εξετάζεται η ύπαρξη απόφασης του αρμόδιου οργάνου του δυνητικού δικαιούχου για την υποβολή της αίτησης στήριξης (π.χ. απόφαση δημοτικού συμβουλίου δήμου για την υποβολή της συγκεκριμένης αίτησης στήριξης).
33	**ΑΟ6.111** Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει στην οριζόμενη στην πρόσκληση περίοδο επιλεξιμότητας, καθώς και αν η πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής	Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει εντός της περιόδου επιλεξιμότητας του ΠΑΑ 2014-2020 και της ειδικότερης επιλέξιμης περιόδου που ορίζεται στην πρόσκληση. Επίσης, εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής. Το κριτήριο εξετάζεται λαμβάνοντας υπόψη το φυσικό αντικείμενο, τη μέθοδο υλοποίησης (αυτεπιστασία, ανάθεση κλπ), τους ενδεχόμενους κινδύνους που συνδέονται με την υλοποίηση της πράξης (π.χ. αρχαιολογικά ευρήματα ή πιθανές καθυστερήσεις σχετικά με την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων που απαιτούνται για την υλοποίηση της πράξης, όπως κήρυξη απαλλοτριώσεων), το επίπεδο ωριμότητας της πράξης, τα

Α/Α	ΚΩΔ. στο ΟΠΣΑΑ Κριτήριο Επιλεξιμότητας	ΟΔΗΓΙΕΣ
		χρονοδιαγράμματα συναφών πράξεων που έχουν υλοποιηθεί και άλλα διαθέσιμα εργαλεία. Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης περιλαμβάνεται στην τυποποιημένη αίτηση στήριξης.
34	**ΑΟ7.111** Εξετάζεται η εμπρόθεσμη υποβολή συμπληρωματικών η διευκρινιστικών στοιχείων	Στην περίπτωση που ζητήθηκε η υποβολή από τον δυνητικό δικαιούχο συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων (σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κεφάλαιο 1 του παρόντος οδηγού), εξετάζεται αν αυτά υποβλήθηκαν (έντυπα και ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ) και εντός της καθορισμένης προθεσμίας, όπως αυτή ορίζεται στην παρούσα πρόσκληση.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΘΕΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Το παραδεκτό της πρότασης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ξεκινήσει η διαδικασία αξιολόγησης. Για όλα τα παραπάνω κριτήρια επιλεξιμότητας, το αποτέλεσμα πρέπει να είναι θετικό (ΝΑΙ) ή Δ/Α (“Δεν αφορά”), διαφορετικά η πρόταση απορρίπτεται.

3 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ - ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥΣ

Πίνακας 1 : Κριτήρια Επιλογής ανά δράση

Α/Α	Κριτήρια Επιλογής	Εξειδίκευση κριτηρίων επιλογής	Βαρύτητα %						Μοριοδότηση (κλίμακα 0-100)
			19.2.4.1	19.2.4.2	19.2.4.3	19.2.4.4	19.2.4.5	19.2.5.1	
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	15%	15%	15%	15%	15%	10%	100
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά							50
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά							0
2	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	35%	35%	35%		25%	25%	100
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών							60
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες							30
		Τίποτα από τα ανωτέρω							0
3	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	25%	25%	25%	15%	15%	15%	100
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση							70
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση							30

Α/Α	Κριτήρια Επιλογής	Εξειδίκευση κριτηρίων επιλογής	Βαρύτητα %						Μοριοδότηση (κλίμακα 0-100)
			19.2.4.1	19.2.4.2	19.2.4.3	19.2.4.4	19.2.4.5	19.2.5.1	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση							0
4	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	15%	15%	15%	10%	10%	10%	50
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου							50
5	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λ.π.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	8%						100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%							60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%							30
		Ποσοστό < 5%							0
6	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	2%						100
		10% ≤ Ποσοστό < 20%							60
		5% ≤ Ποσοστό < 10%							30
		Ποσοστό < 5%							0
7	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / δημοτική Ενότητα		5%					100
		Υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / δημοτική Ενότητα							0
8	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%		5%	10%		5%		100
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%							0
9	Φύση / Αντικείμενο εκδήλωσης που συνδέεται με ιστορία και τοπικά δρώμενα	Πολιτιστικό γεγονός				25%			40
		Ιστορικό γεγονός							40
		Αθλητικό γεγονός							20

Α/Α	Κριτήρια Επιλογής	Εξειδίκευση κριτηρίων επιλογής	Βαρύτητα %						Μοριοδότηση (κλίμακα 0-100)
			19.2.4.1	19.2.4.2	19.2.4.3	19.2.4.4	19.2.4.5	19.2.5.1	
10	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5				15%	20%		100
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10							60
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30							30
		100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30							0
11	Φορέας υποψήφιου δικαιούχου	ΝΑΙ				10%	10%		100
		ΟΧΙ							0
12	Επαναληψιμότητα εκδήλωσης στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου χρηματοδότησης	Διοργάνωση για 4 και άνω έτη				10%			100
		Διοργάνωση για 2 ή 3 έτη							50
		Διοργάνωση για 1 έτος							0
13	Αριθμός μονάδων μεταποίησης που εξυπηρετούνται από την υλοποίηση της πράξης	Εξυπηρετούνται περισσότερες από 3 μονάδες						20%	100
		Εξυπηρετούνται περισσότερες από 2 και έως 3 μονάδες							60
		Εξυπηρετούνται τουλάχιστον 2 μονάδες							30
		Εξυπηρετείται μόνο 1 μονάδα							0
14	Περιοχές που έχουν υποστεί φυσικές καταστροφές	Ναι						10%	100
		Όχι							0
15	Χωροθέτηση της πράξης (σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΟΚ) 75/268)	Ορεινή						10%	100
		Μειονεκτική							50
		Λοιπές περιοχές							0
ΣΥΝΟΛΟ			**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	

Τιμή βάσης (ελάχιστη συνολική βαθμολογία): **30** βαθμοί

Η περιοχή («κελί») χωρίς δεδομένα σημαίνει ότι δεν ισχύει το κριτήριο για τη συγκεκριμένη δράση

3.1 Μεθοδολογία βαθμολόγησης :

1. Κάθε υποδράση έχει συγκεκριμένη ομάδα κριτηρίων επιλογής (βαθμολόγησης) (Πίνακας 1)
2. Πολλά κριτήρια είναι κοινά σε περισσότερες από μια ομάδες κριτηρίων.
3. Η κάθε ομάδα κριτηρίων διακρίνεται στις εξής στήλες

Κωδικός Κριτηρίου	Κριτήριο	Εξειδίκευση κριτηρίου ή υποκριτήριο	Βαρύτητα	Βαθμός Μοριοδότησης 0-100

4. Ο βαθμός μοριοδότησης κάθε κριτηρίου είναι από 0 έως 100, ακόμα και σε κριτήρια που δεν υπάρχει ρητά υπο-κριτήριο που να παίρνει τον βαθμό 0.
5. Ο βαθμός κάθε κριτηρίου εξάγεται ως εξής : Πολλαπλασιάζεται ο βαθμός της μοριοδότησης κάθε κριτηρίου επί τον βαθμό βαρύτητας του κριτηρίου.
6. Το άθροισμα των επιμέρους βαθμών των κριτηρίων αποτελούν την συνολική βαθμολογία της προτεινόμενης πράξης. Η μέγιστη βαθμολογία που μπορεί να πάρει μια πρόταση είναι 100 βαθμοί και η ελάχιστη 0. **Η ελάχιστη όμως βαθμολογία που πρέπει να συγκεντρώσει μια πρόταση για να έχει δυνατότητα ένταξης είναι τριάντα (30) βαθμοί**.
7. Υπάρχουν δύο είδη κριτηρίων: τα διαζευκτικά και τα σωρευτικά.
   Στα διαζευκτικά κριτήρια επιλέγεται ένας βαθμός μοριοδότησης για κάθε υπο-κριτήριο ανάλογα με τα δεδομένα της πρότασης. Π.χ. στο κριτήριο επιλογής 2. «Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης» η μοριοδότηση του κριτηρίου μπορεί να πάρει ανάλογα με το κάθε υπο-κριτήριο τις τιμές 100, 60,30, 0
   Στα σωρευτικά είναι δυνατή η άθροιση όλων των βαθμών μοριοδότησης Π.χ. στο κριτήριο 4 «Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης» το κάθε υπο-κριτήριο βαθμολογείται με 50. Αν η πρόταση πληροί και τα δύο υπο-κριτήρια θα λάβει 100 βαθμούς. Είναι προφανές ότι εάν δεν πληροί κανένα από τα δύο κριτήρια ο βαθμός της μοριοδότησης θα είναι 0.
8. Σε περίπτωση ισοβαθμίας επιλέγεται εκείνη η πρόταση η οποία έχει μεγαλύτερη βαθμολογία στο κριτήριο με την μεγαλύτερη βαρύτητα. Εάν και τότε εξακολουθεί να υπάρχει ισοβαθμία εξετάζεται η βαθμολογία στο αμέσως επόμενο κριτήριο με την μεγαλύτερη βαρύτητα κ.ο.κ.

3.2 Επεξήγηση των κριτηρίων επιλογής

Α/Α	Τίτλος Κριτηρίου	Υποδράση /εις που αφορά
1	**Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης**	**19.2.4.1, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.5.1**
Ελέγχεται αφενός, η σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης (Αίτηση Στήριξης και Παράρτημα αυτής) και αφετέρου, η πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν τα αναγραφόμενα στην Αίτηση Στήριξης και το Παράρτημά της.		
2	**Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης**	**19.2.4.1, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.5, 19.2.5.1**
Εξετάζονται δύο επιμέρους κριτήρια: α) η ύπαρξη τεχνικών μελετών και β)η ύπαρξη εγκρίσεων/αδειών/απαλλακτικών εγγράφων και γνωμοδοτήσεων. Συγκεκριμένα εξετάζονται: • Αν υπάρχει εγκεκριμένη οριστική μελέτη για την εκτέλεση της πράξης και εάν έχουν εξασφαλιστεί οι απαιτούμενες αδειοδοτήσεις, τα οποία δύναται να χρήζουν επικαιροποίησης. • Αν για την εκτέλεση της πράξης έχει εξασφαλιστεί η απαιτούμενη γη ή αν έχει παραχωρηθεί ή αν υπάρχει μίσθωση ή σε περίπτωση που απαιτούνται απαλλοτριώσεις αν έχει εκδοθεί απόφαση καθορισμού τιμών μονάδας από το δικαστήριο. Κατά συνέπεια, η επαρκής ωριμότητα της προτεινόμενης πράξης εξασφαλίζεται από τα παρακάτω: - Πίνακας αποτύπωσης τεχνικών, υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης. - Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών. - Εγκεκριμένες μελέτες με συνημμένα όλα τα τεύχη, σχέδια, προϋπολογισμό, καθώς και οι εγκριτικές τους αποφάσεις, όπως αναγράφονται στον πίνακα των αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης. - Άδειες και εγκρίσεις, όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης των αδειών και εγκρίσεων του συνόλου της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών. Η βαθμολόγηση θα γίνεται με βάση την εξασφάλιση του συνόλου/τμήματος των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών, όπου ο υποψήφιος θα λαμβάνει την μέγιστη βαθμολογία, ανάλογα με τον πίνακα αδειών και εγκρίσεων του Παραρτήματος. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν έχει καθόλου άδειες και εγκρίσεις αλλά έχει υποβάλει τις αιτήσεις στις αρμόδιες αρχές για τις απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες, θα λαμβάνει την μικρότερη βαθμολογία. Σημειώνεται ότι στην πρόταση θα πρέπει να υπάρχουν σε αντίγραφο οι αριθμοί πρωτοκόλλου των αιτήσεων.		
3	**Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)**	**19.2.4.1, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.5.1**
Στη σκοπιμότητα της πρότασης ελέγχεται ο αριθμός και το ποσοστό της συσχέτισης με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση βάση του εγκεκριμένου Τοπικού		

Προγράμματος. Η συσχέτιση θα υπολογίζεται με ποσοστιαία αναλογία επί της 100 και θα βαθμολογείται ανάλογα με το ποσοστό. Το μεγαλύτερο ποσοστό συσχέτισης με τους στόχους της Τοπικής Στρατηγικής θα λαμβάνει και την υψηλότερη βαθμολογία. Για να πληροφορηθείτε για το περιεχόμενο και τους στόχους του Τοπικού Προγράμματος (Τ.Π.) ανατρέξτε στον συνοδευτικό έγγραφο της Πρόσκλησης: Συνοπτικές Πληροφορίες του Τοπικού Προγράμματος ή και στο πλήρες τεύχος του αναθεωρημένου Τοπικού Προγράμματος το οποίο είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα : www.leader-clld.akomm.gr		
4	**Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης**	**19.2.4.1, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, 19.2.5.1**
Θα εξετάζεται εάν η προτεινόμενη πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου επιλεξιμότητας που ορίζεται στην πρόσκληση και ειδικότερα, εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει εντός της περιόδου επιλεξιμότητας του ΠΑΑ 2014-2020 και της τυχόν ειδικότερης περιόδου που ορίζεται στην πρόσκληση. Επίσης θα ελέγχεται ο ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου καθώς και το χρονοδιάγραμμα βάση του μεγέθους του έργου.		
5	**Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λπ.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων.**	**19.2.4.1**
Στο συγκεκριμένο κριτήριο ελέγχεται το ποσοστό των δαπανών σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λπ.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων. Σύμφωνα με το κριτήριο θα ελέγχεται η βελτίωση του περιβαλλοντικούπροφίλ των εκμεταλλεύσεων και η άμβλυνση των επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή μέσω της αποδοτικότερης χρήσης ενέργειας ή της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές όπως και ο περιορισμός των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μέσω της στήριξης επενδύσεων για τη διαχείριση και την αξιοποίηση των υποπροϊόντων και αποβλήτων. Οι επενδύσεις που συμβάλλουν στη χρήση ΑΠΕ ενδεικτικά είναι τα φωτοβολταϊκά συστήματα συνδεδεμένα ή αυτόνομα, γεωθερμικές αντλίες θερμότητας, αντλίες θερμότητας για παραγωγή θερμικής ενέργειας, ανεμογεννήτριες για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας συνδεδεμένες ή αυτόνομες, καυστήρες βιομάζας, συστήματα υδρογόνου κτλ. Για τη βαθμολόγηση του ανωτέρω κριτηρίου, θα εξετάζονται οι δαπάνες επί του έργου που εξυπηρετούν ΑΠΕ και θα υπολογίζονται σε κλίμακα επί της %.		
6	**Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος**	**19.2.4.1**
Στο συγκεκριμένο κριτήριο ελέγχεται το ποσοστό των δαπανών σχετικών με τη χρήση - εγκατάσταση - εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων. Επενδύσεις που συμβάλουν στην εξοικονόμηση ύδατος ενδεικτικά είναι υδραυλικός εξοπλισμός εξοικονόμησης νερού όπως ειδικές βρύσες και τηλέφωνα ντουζιέρας με περιορισμό ροής ή/και με μίκτη νερού-αέρα, διακόπτες παροχής νερού με φωτοκύτταρα, καζανάκια ελεγχόμενης ή διπλής ροής κ.α., συστήματα βιολογικού καθαρισμού (συστήματα ανακύκλωσης-επαναχρησιμοποίησης ημι-ακάθαρτου νερού «απόπλυτα») για επιλεγμένες χρήσεις υποκαθιστώντας τη χρήση του καθαρού πόσιμου νερού όπου δεν είναι απαραίτητη η υψηλή ποιότητά του, συλλέκτες βρόχινου νερού (επιφάνεια συλλογής και τα συστήματα για την μεταφορά, την διήθηση, την αποθήκευση και την διανομή του νερού) κτλ.		

Για τη βαθμολόγηση του ανωτέρω κριτηρίου, θα εξετάζονται οι δαπάνες επί του συνολικού προϋπολογισμού του έργου που θα συμβάλουν στην εξοικονόμηση ύδατος και θα υπολογίζονται σε κλίμακα επί της %, ενώ θα πρέπει να τεκμηριώνεται η αποτελεσματικότητα του συστήματος το οποίο θα εφαρμοστεί με κατάλληλη τεχνική περιγραφή ή συνοδευόμενο έγγραφα.		
7	**Αναγκαιότητα της πράξης**	**19.2.4.2**
Εξετάζεται η αναγκαιότητα υλοποίησης της Πράξης και ειδικότερα σε σχέση με την ύπαρξη παρόμοιων υποδομών / υπηρεσιών στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου που αυτή πραγματοποιείται.		
8	**Προστασία περιβάλλοντος**	**19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.5**
Το κριτήριο έχει συνάφεια με τα κριτήρια 5 και 6 προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των υποδράσεων που αναφέρεται. Στο συγκεκριμένο κριτήριο ελέγχεται το ποσοστό των δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος. Επενδύσεις που συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος ενδεικτικά είναι συστήματα σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λπ.), συστήματα εξοικονόμησης ύδατος (υδραυλικός εξοπλισμός εξοικονόμησης νερού, συστήματα βιολογικού καθαρισμού, συλλέκτες βρόχινου νερού κτλ) , συστήματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης, κάδοι κομποστοποίησης κτλ.) κ.α. Για τη βαθμολόγηση του ανωτέρω κριτηρίου, θα εξετάζονται οι δαπάνες επί του συνολικού προϋπολογισμού του έργου που θα συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και θα υπολογίζονται σε κλίμακα επί της % ενώ θα πρέπει να τεκμηριώνεται η αποτελεσματικότητα του συστήματος το οποίο θα εφαρμοστεί με κατάλληλη τεχνική περιγραφή ή συνοδευόμενο έγγραφα.		
9	**Φύση / Αντικείμενο εκδήλωσης που συνδέεται με ιστορία και τοπικά δρώμενα**	**19.2.4.4**
Εξετάζεται η φύση και το αντικείμενο της εκδήλωσης που πρόκειται να υλοποιηθεί και εάν πρόκειται για Πολιτιστικό, Ιστορικό ή Αθλητικό γεγονός.		
10	**Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους**	**19.2.4.4, 19.2.4.5**
Εξετάζεται • η πληρότητα του προϋπολογισμού (αν περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία Υποέργα/κόστη για την υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου), • αν η κοστολόγηση της πράξης είναι εύλογη. Στις περιπτώσεις που ο προϋπολογισμός προκύπτει από κανονιστικές πράξεις, όπως αποφάσεις του αρμοδίου υπουργού για την έγκριση, αναπροσαρμογή και τροποποίηση των ενιαίων τιμολογίων έργων θεωρείται ρεαλιστικός. Σε άλλη περίπτωση τεκμηριώνεται το εύλογο του προϋπολογισμού.		
11	**Φορέας υποψήφιου δικαιούχου**	**19.2.4.4, 19.2.4.5**
Εξετάζεται εάν έχει συσταθεί ο φορέας (π.χ. σύλλογος, ΜΚΟ κ.λπ.) που θα είναι αρμόδιος για την εκτέλεση/υλοποίηση της πράξης. Σε περίπτωση που δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται, ο υποψήφιος λαμβάνει τη χαμηλότερη βαθμολογία.		
12	**Επαναληψιμότητα εκδήλωσης στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου χρηματοδότησης**	**19.2.4.4**
Εξετάζονται τα έτη για τα οποία θα διοργανώνεται η προτεινόμενη εκδήλωση στο πλαίσιο του προτεινόμενου σχεδίου χρηματοδότησης και χρονοδιαγράμματος. Βαθμολογείται ανάλογα με τα έτη διοργάνωσης. Την υψηλότερη βαθμολογία λαμβάνει η εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί από 4 έτη και άνω.		

13	**Αριθμός μονάδων μεταποίησης που εξυπηρετούνται από την υλοποίηση της πράξης**	**19.2.5.1**
Ο στόχος της υποδράσης 19.2.5.1 είναι η προσβασιμότητα στις γεωργικές / κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις να συμβάλλει στην εξυπηρέτηση μεταποιητικών μονάδων (π.χ. τυροκομεία, οινοποιεία, ελαιουργεία κ.λπ.) της ευρύτερης περιοχής. Στην κατεύθυνση αυτή εξετάζεται ο αριθμός των μεταποιητικών μονάδων που εξυπηρετούνται από την υλοποίηση της πράξης.		
14	**Περιοχές που έχουν υποστεί φυσικές καταστροφές**	**19.2.5.1**
Εξετάζεται εάν η περιοχή που θα υλοποιηθεί η Πράξη έχει υποστεί φυσικές καταστροφές		
15	**Χωροθέτηση της πράξης (σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΟΚ) 75/268)**	**19.2.5.1**
Εξετάζεται ο χαρακτηρισμός σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΟΚ) 75/268) της Δημοτικής / Τοπικής Κοινότητας στην έκταση της οποίας θα υλοποιηθεί η Πράξη. Δηλαδή εάν έχει χαρακτηριστεί Ορεινή ή Μειονεκτική.		

4 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Όλα τα παρακάτω στοιχεία - δικαιολογητικά επισυνάπτονται στο φυσικό φάκελο που υποβάλλεται στην ΟΤΔ.

Στο ΟΠΣΑΑ υποβάλλονται ηλεκτρονικά (σε μορφή pdf),**μόνο όσα έχουν την ένδειξη «ΝΑΙ»** στη σχετική στήλη του παρακάτω πίνακα.

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
1	**Αίτηση Στήριξης ΟΠΣΑΑ**	ΝΑΙ		19.2Δ_111, 19.2Δ_112 19.2Δ_113, 19.2Δ_114 19.2Δ_117, 19.2Δ_118 19.2Δ_119, 19.2Δ_120 19.2Δ_125, 19.2Δ_126 19.2Δ_128, 19.2Δ_129 19.2Δ_133, 19.2.Δ_141, ΑΟ2.113
	Στο φυσικό φάκελο που υποβάλλεται στην ΟΤΔ, εκτυπώνεται και επισυνάπτεται η ηλεκτρονική αίτηση στήριξης που έχει υποβληθεί στο ΟΠΣΑΑ.			
2	**Αίτηση Στήριξης**	ΝΑΙ		
	Αίτηση στήριξης σωστά συμπληρωμένη σύμφωνα με το υπόδειγμα (2. ΑΙΤΗΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ), εμπρόθεσμηκαι υπογεγραμμένη από το νόμιμο εκπρόσωπο του δυνητικού δικαιούχου στην οποία βεβαιώνεται υπεύθυνα η κάλυψη των κριτηρίων επιλεξιμότητας. Στην αίτηση θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να δηλώνεται η παραγωγή ή μη παραγωγή εσόδων μετά την ολοκλήρωση της πράξης ή κατά τη διάρκεια υλοποίησής της.			
	Παράρτημα Αίτησης Στήριξης	ΟΧΙ		
	Η συμπλήρωση του Παραρτήματος της αίτησης σύμφωνα με τις οδηγίες- Επισύναψη όλων των απαραίτητων εγγράφων και δικαιολογητικών.			19.2Δ_111, 19.2Δ_112 19.2Δ_113, 19.2Δ_114 19.2Δ_124, 19.2Δ_130 19.2Δ_131, 19.2Δ_139 ΑΟ23.124, ΑΟ6.111, 19.2Δ_118, ΑΟ2.122, ΑΟ2.118
	Αποδεικτικά ιδιοκτησίας ή χρήσης ακινήτου.	ΟΧΙ		19.2Δ_122

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
3	Αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου ή μίσθωσης/παραχώρησης ή προσύμφωνο: α) **τουλάχιστον για 15 έτη** από τη δημοσιοποίηση της πρόσκλησης, σε περίπτωση πράξεων που περιλαμβάνουν υποδομές επί του γηπέδου ή του αγροτεμαχίου στο οποίο πραγματοποιούνται οι επενδύσεις και β) **τουλάχιστον για εννιά (9) έτη** από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης, σε περίπτωση εκσυγχρονισμού, χωρίς επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή/και υλοποίησης μικρών βοηθητικών κτισμάτων εντός του οικοπέδου. Κατά την υποβολή φακέλου συμμετοχής, στο πλαίσιο της αίτησης στήριξης, **γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου**, ενώ τα συμφωνητικά θα πρέπει να προσκομίζονται πριν την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης.	ΟΧΙ		
4	**Πιστοποιητικά βαρών και μη διεκδικήσεων** από τα οποία προκύπτει ότι το ακίνητο στο οποίο θα υλοποιηθεί η επένδυση είναι ελεύθερο βαρών (προσημείωση υποθήκης ή υποθήκη) και δεν εκκρεμούν διεκδικήσεις τρίτων επ΄ αυτού. Κατ' εξαίρεση, στις ακόλουθες περιπτώσεις είναι δυνατή η ύπαρξη εγγεγραμμένων βαρών όταν: α. η επενδυτική πρόταση αφορά στην τοποθέτηση εξοπλισμού ή ήπιες ενέργειες που δεν συνδέονται μόνιμα και σταθερά με το ακίνητο, β. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου που χορηγήθηκε μετά από φυσική καταστροφή, γ. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την υλοποίηση της πρότασης.	ΟΧΙ		
5	**Αποδεικτικά στοιχεία ότι η μορφή του υποψήφιου είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στην ΥΑ, όπως ισχύει κάθε φορά, και στη σχετική πρόσκληση**			19.2Δ_134, ΑΟ3.112
	Ως αποδεικτικά στοιχεία θεωρούνται: Καταστατικό και τροποποιήσεις αυτού, ΦΕΚ Σύστασης, Σχέδιο Καταστατικού κ.λπ. (Η αναφερόμενη ΥΑ είναι στο **έγγραφο με αριθμό 11**)	ΟΧΙ		
6	**Αποδεικτικά Στοιχεία που τεκμηριώνουν την Τεχνική**			19.2Δ_142

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
	Επάρκεια του Δικαιούχου			
	Ως αποδεικτικά στοιχεία θεωρούνται: Βεβαίωση υποψήφιου δικαιούχου (π.χ. βεβαίωση Δημάρχου), διαβαθμιδική σύμβαση, προγραμματική σύμβαση κ.λπ. όπως αναφέρονται στο άρθρο 44 του Ν.4412/2016 (Α' 147).	ΟΧΙ		
7	**Απόφαση Αρμοδίου Οργάνου για την υποβολή της πρότασης**	ΝΑΙ		ΑΟ5.112
	Απόφαση αρμοδίων ή και συλλογικών οργάνων του δυνητικού δικαιούχου ή άλλων αρμοδίων οργάνων όπως προβλέπεται από την Νομοθεσία για την υποβολή της Αίτησης Στήριξης			
	Δικαιολογητικά για την συμβατότητα της προτεινόμενης πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων.			19.2Δ_119, ΑΟ2.119
	Ερωτηματολόγιο ελέγχου κρατικών ενισχύσεων έργων πολιτισμού ή σύγχρονου πολιτισμού (εφόσον απαιτούνται ανάλογα με την φύση της Πράξης) (σύμφωνα με τα υποδείγματα των **εγγράφων 24 και 25)** Τα υποβάλλοντα στοιχεία πρέπει να διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές [στην περίπτωση που μια πράξη εξετάζεται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής, σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01)]	ΝΑΙ		
	Για Πράξεις που δεν ενέχουν Στοιχεία Κρατικής Ενίσχυσης (100% χρηματοδότηση, άρθρο 61 1305/2013)			
	Εθνική νομοθεσία βάσει της οποίας καταδεικνύεται ότι οι εν λόγω υποδομές αποτελούν «φυσικό μονοπώλιο», καθώς έχει ανατεθεί μόνο στους εν λόγω φορείς η αρμοδιότητα κατασκευής των σχετικών έργων. Η προσκόμιση της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις i) και ii) του σημείου 2.11 της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης περί απουσίας άμεσου ανταγωνισμού για τις συγκεκριμένες υποδομές και περί αμελητέας ιδιωτικής χρηματοδότησης.	ΝΑΙ		

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
	Τεκμηρίωση ότι η υποδομή δεν είναι σχεδιασμένη να ευνοεί επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή κλάδο αλλά παρέχει οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της, είναι αναγκαίο από τις αιτήσεις χρηματοδότησης και τα συνοδευτικά έγγραφα να διασφαλίζεται ότι τα προς ένταξη έργα εξυπηρετούνμια γεωγραφική περιοχή στο σύνολό της, προκειμένου να παρέχονται οφέλη για το σύνολο της κοινωνίας και να διασφαλίζεται η αποτροπή της εύνοιας συγκεκριμένης επιχείρησης ή κλάδου δραστηριότητας. (προϋπόθεση iii) του σημείου 211 της ανωτέρω Ανακοίνωσης)	ΝΑΙ		
	Για Πράξεις που ενέχουν Στοιχεία Κρατικής Ενίσχυσης (έως 100% χρηματοδότηση, άρθρα 53-56 του Καν. (ΕΕ) 651/2014)			
	Πίνακες υπολογισμού καθαρών εσόδων σύμφωνα με τις οδηγίες και το σχετικό υπόδειγμα της παρούσας πρόσκλησης από όπου θα προσδιορίζεται η ένταση ενίσχυσης.	ΝΑΙ		
	Απόφαση αρμοδίου οργάνου του δικαιούχου για την κάλυψη της Ιδίας Συμμετοχής της Πράξης που πιθανόν προκύψει.	ΟΧΙ		
	Δικαιολογητικά που αποδεικνύουν το εύλογο κόστος των δαπανών (πλην των δαπανών που αναφέρονται σε έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις)	ΟΧΙ		19.2Δ_116
	Προσκομίζονται οικονομικές προσφορές για τις δαπάνες πλην των κτιριακών υποδομών όπου ισχύει ο Πίνακας Τιμών Κτιριακών Εργασιών της ΟΤΔ (**έγγραφο με αριθμό 12**). Εφόσον το μοναδιαίο (ανά τεμάχιο) κόστος των δαπανών **υπερβαίνει σε αξία τα 1.000,00€**, απαιτούνται **τρεις (3)** συγκρίσιμες προσφορές, ενώ σε αντίθετη περίπτωση **τουλάχιστον μία (1)**. Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Είναι δυνατό να γίνει δεκτή μία προσφορά η οποία δεν είναι η πλέον συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δικαιούχος να τεκμηριώνει και η ΟΤΔ να αποδέχεται, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.			
	Μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού	ΟΧΙ		19.2Δ_123

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
	Μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στο **έγγραφο με αριθμό 14.** Ισχύει μόνο στις πράξεις που αφορούν αναπλάσεις οικισμών			
	Αναλυτικός προϋπολογισμός έργου:	ΝΑΙ		19.2Δ_121
	α)Για Έργα που δεν εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις: Αναλυτικός προϋπολογισμός προτεινόμενης πράξης, σύμφωνα με το υπόδειγμα του **εγγράφου με αριθμό 6** της παρούσας πρόσκλησης, καθώς και αναλυτικές προμετρήσεις για τα έργα υποδομών, υπογεγραμμένες από μηχανικό. Επιπλέον υποβάλλονται στοιχεία τεκμηρίωσης κόστους εργασιών, εφόσον απαιτείται. ***β) Για Έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις:*** Εγκεκριμένα τεύχη δημοπράτησης της πράξης. Εφόσον δεν υποβληθούν τεύχη δημοπράτησης, υποβάλλεται αναλυτικός προϋπολογισμός δημοσίου έργου, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, καθώς και αναλυτικές προμετρήσεις για τα έργα υποδομών, θεωρημένες από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία. Στις περιπτώσεις που οι οριστικές μελέτες και τα τεύχη δημοπράτησης, δεν υποβληθούν με την αίτηση στήριξης, τότε θα πρέπει να έχουν **ολοκληρωθεί εντός εξαμήνου από την Απόφαση Ένταξης του έργου**, ενώ **δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του προϋπολογισμού** της προτεινόμενης πράξης που περιλήφθηκε στην αίτηση στήριξης. Σε αντίθετη περίπτωση ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης.			
	Πίνακας συμμόρφωσης της προτεινόμενης πράξης με τις κατευθύνσεις της αριθμό 152950/23-10-2015 ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΑΑ 2014-2020,	ΝΑΙ		19.2Δ_117
	Σύμφωνα με το υπόδειγμα του **εγγράφου με αριθμό 9**			
	Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του άρθρου 45 του Ν.4412/2016)	ΟΧΙ		19.2Δ_115
	Στο **έγγραφο με αριθμό 13** αναφέρονται τα περιεχόμενα του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης (σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν.4412/2016) καθώς και τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει ο φάκελος δημόσιας σύμβασης κατά την υποβολή της πρότασης.			

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
	Δικαιολογητικά βάσει των οποίων, αυτός που ορίζεται στην αίτηση στήριξης ως Φορέας Λειτουργίας της πράξης (είτε αυτός είναι ο δικαιούχος, είτε άλλος), έχει την αρμοδιότητα λειτουργίας και συντήρησης αυτής.	ΟΧΙ		19.2Δ_120
	Εξετάζεται το κανονιστικό πλαίσιο ορισμού του φορέα λειτουργίας ή/και συντήρησης (όπου απαιτείται)			
	Πίνακας αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης			--
	Πίνακας αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης σύμφωνα με το σχετικό **έγγραφο με αριθμό 7.**	ΝΑΙ		
	Υποβάλλονται όλες οι υπάρχουσες μελέτες όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης.	ΟΧΙ		
	Υποβάλλονται όλες οι εγκριτικές αποφάσεις των μελετών όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αναγκαίων τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης.	ΝΑΙ		
	Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών			--
	Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών σύμφωνα με το σχετικό **έγγραφο με αριθμό 8.**	ΝΑΙ		
	Υποβάλλονται όλες οι άδειες και εγκρίσεις, όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών.	ΝΑΙ		
	<u>Αρχιτεκτονικά σχέδια:</u> • Τοπογραφικό διάγραμμα και διάγραμμα κάλυψης(κλίμακα 1:200) υπογεγραμμένα από μηχανικό. • Σχέδια (όσα κατά περίπτωση απαιτούνται) υπογεγραμμένα από μηχανικό: κατόψεις, όψεις, τομές, από τα οποία πρέπει να προκύπτει η προσβασιμότητα ΑΜΕΑ, σύμφωνα **με το έγγραφο με αριθμό 15**. Στις περιπτώσεις που στο έργο περιλαμβάνεται η προμήθεια εξοπλισμού, στις κατόψεις θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η διάταξη του εξοπλισμού στο χώρο.	ΟΧΙ		

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
	Λοιπά δικαιολογητικά			
	Προγραμματική σύμβαση με την αρμόδια υπηρεσία (σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία), για τις περιπτώσεις πράξεων που αφορούν σε παρεμβάσεις εντός δασικής έκτασης.	ΟΧΙ		
	Βεβαίωση δικαιούχου, συνοδευόμενη από σκαρίφημα υπογεγραμμένο από την αρμόδια Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, που θα βεβαιώνει τους κοινόχρηστους χώρους στους οποίους γίνεται παρέμβαση (*ισχύει μόνο στις περιπτώσεις ανάπλασης οικισμών)*	ΟΧΙ		
	Βεβαίωση δικαιούχου για την ύπαρξη δικτύων κοινής ωφελείας και την υποχρέωση ή μη μετακίνησης ή μεταφοράς τους (*ισχύει μόνο για τις περιπτώσεις ανάπλασης οικισμών*)	ΝΑΙ		
	Βεβαίωση του δυνητικού δικαιούχου από την οποία να προκύπτει ότι η προτεινόμενη πράξη δεν αφορά δρόμο/ους που εξυπηρετούν τη γενική κυκλοφορία και αποτελούν μέρος του ευρύτερου οδικού δικτύου(Ισχύει μόνο για την υποδράση 19.2.5.1)	ΝΑΙ		19.2Δ_130
	Απόσπασμα του επιχειρησιακού προγράμματος Περιφέρειας/Δήμου από το οποίο ναπροκύπτει η προτεινόμενη παρέμβαση. Στην περίπτωση που δεν έχει εκπονηθείεπιχειρησιακό πρόγραμμα ή που σε αυτό δεν περιλαμβάνεται η προτεινόμενη πράξη: Απόφαση/δέσμευση του Δημοτικού/Περιφερειακού Συμβουλίου για την ένταξη της πράξης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, όταν αυτό εκπονηθεί/τροποποιηθείσυνοδευόμενη από εισήγηση της αρμόδιας Υπηρεσίας ως προς τη σκοπιμότητα της προτεινόμενης πράξης.	ΟΧΙ		
	Αστυνομική Ταυτότητα ή ισοδύναμο έγγραφο Νόμιμου Εκπροσώπου	ΝΑΙ		
	Απόφαση αρμοδίου οργάνου του δικαιούχου για τον ορισμό του νόμιμου εκπροσώπου του δικαιούχου	ΝΑΙ		
	Βεβαίωση έναρξης εργασιών (μη φυσικού προσώπου) από την ΑΑΔΕ, από την οποία να προκύπτει και το καθεστώς ΦΠΑ.	ΝΑΙ		
	Ορθοφωτοχάρτης με αποτύπωση παρέμβασης και ορίων εντός σχεδίου περιοχών	ΟΧΙ		
	Φωτογραφικό υλικό της θέσης που θα υλοποιηθεί η πράξη – αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης	ΝΑΙ		
	Για τις περιπτώσεις που στην αίτηση περιλαμβάνεται η απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων, πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι και προσκομίζονται τα αντίστοιχα	ΟΧΙ		

Α/Α	Κωδικός Κριτηρίου στο ΟΠΣΑΑ/ Ομάδα Δικαιολογητικών/ Δικαιολογητικό / Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	√	Κριτήρια Αποκλεισμού που αφορά
	δικαιολογητικά: (1) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εμπειρογνώμονα ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα που βεβαιώνει ότι ητιμή αγοράς δεν υπερβαίνει την εμπορική αξία της εδαφικής έκτασης και την αντικειμενική αξία για τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού. (2) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα. (3) Η επιλέξιμη, για συνεισφορά από το ΕΓΤΑΑ, δαπάνη για αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα προαναφερθέντα ποσοστά, για πράξεις που αφορούν διατήρηση του περιβάλλοντος. Σε περίπτωση απαλλοτριώσεων, εφαρμόζονται οι όροι που αναφέρονται στα ανωτέρω σημεία (1), (2) και (3). Ως δαπάνη αγοράς νοείται η τιμή της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, η οποία καθορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια.			
	Συμπληρωματικά στοιχεία (εάν ζητηθούν)			ΑΟ7.111
	Εξετάζεται η εμπρόθεσμη υποβολή των συμπληρωματικών στοιχείων που τυχόν ζητηθούν κατά την διάρκεια της αξιολόγησης.			

5 ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο κείμενο της 1ης Πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων, στο πλαίσιο της δράσης 19.2.4 μπορούν να ενισχυθούν πράξεις δημόσιου, τοπικού χαρακτήρα.

Στις περιπτώσεις όπου οι πράξεις αυτές, πλήρως αιτιολογημένα, **δεν εμπίπτουν στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων**, η ενίσχυσή τους γίνεται δυνάμει του άρθρου 61 του ΚΑΝ. (ΕΕ) 1305/2013 και το ποσοστό ενίσχυσης είναι **100%,**

ΕΚΤΟΣ των περιπτώσεων όπου παράγονται έσοδα,

οπότε και για τις περιπτώσεις αυτές απαιτείται η εξέταση των επιλέξιμων δαπανών και κέρδους επένδυσης (παρ. 7β, άρθρο 61 ΚΑΝ. (ΕΕ) 1303/2013).

Στις περιπτώσεις όπου μια πράξη εμπίπτει στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων η ενίσχυση της γίνεται δυνάμει του Καν. (ΕΕ) 651/2014 (άρθρα 53,55,56). Για τις πράξεις αυτές και όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις, το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των επιλέξιμων δαπανών και του κέρδους της εκμετάλλευσης της επένδυσης. Το κέρδος εκμετάλλευσης αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες εκ των προτέρων, βάσει εύλογων προβλέψεων, μέσω μηχανισμού ανάκτησης. Αυτό προκύπτει έπειτα από χρηματοοικονομική ανάλυση.

Εναλλακτικά, για ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα 2 εκατομμύρια €, στις περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 53 και 55 το μέγιστο ποσό ενίσχυσης δύναται να καθοριστεί στο <u>80% των επιλέξιμων δαπανών χωρίς τη διεξαγωγή χρηματοοικονομικής ανάλυσης</u>.

Για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας των Κρατικών Ενισχύσεων παρατίθεται συνοπτικές πληροφορίες ενώ αναπόσπαστα τμήματα της πρόσκλησης αποτελούν και τα συνημμένα **έντυπα με αριθμό 19, 20, 21, 22.**

Πρέπει να σημειωθεί ότι το έγγραφο με αριθμό **117353/ΕΥΚΕ 6607/26-10-2017** της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων με θέμα **«Υπουργικές Αποφάσεις Υπομέτρου 19.2 Τοπική ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης του ΠΑΑ 2017-2020» (σχετικό έγγραφο με αριθμό 19)** αναφέρεται στη σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων για τις δράσεις που περιέχονται στην **ΥΑ 13215/30-11-2015** *«Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων»* **οι περισσότερες από τις οποίες αποτελούν αντικείμενο της παρούσας πρόσκλησης.**

Με το παρόν κείμενο παρέχονται κατευθύνσεις/οδηγίες για την αξιολόγηση του κριτηρίου της συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι μια αντικειμενική και νομική έννοια που ορίζεται απευθείας από τη Συνθήκη, με το παρόν κείμενο επιχειρείται να διευκρινισθεί ο τρόπος με τον οποίο ερμηνεύονται από την Επιτροπή οι διατάξεις της Συνθήκης, σύμφωνα με τη νομολογία της ΕΕ και με την επιφύλαξη της ερμηνείας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο εγγύς μέλλον πρόκειται να εκδοθεί εγχειρίδιο που θα καθοδηγεί πιο αναλυτικά τις ΔΑ αναφορικά με την αξιολόγηση του κριτηρίου συμμόρφωσης με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 107 παρ.1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (εφεξής ΣΛΕΕ)εισάγεται η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, δηλαδή η «αρχή του ασυμβίβαστου», σύμφωνα με την οποία: «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».
Η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων δεν είναι απόλυτη καθώς οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ περιγράφουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ.

1. Σύμφωνα με τα παραπάνω, για να έχουμε κρατική ενίσχυση, βασική προϋπόθεση είναι το μέτρο ενίσχυσης να αφορά επιχειρήσεις, δηλαδή **ο αποδέκτης της ενίσχυσης να εμπίπτει στην έννοια της «επιχείρησης».**

Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, **ως επιχείρηση** χαρακτηρίζεται οποιαδήποτε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα:

- από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του. Το καθεστώς της οντότητας που αποδίδεται σε αυτή από την εθνική νομοθεσία δεν έχει καθοριστική σημασία για το χαρακτηρισμό της ως επιχείρηση. Ως επιχείρηση δύναται να χαρακτηριστεί μια οντότητα που εντάσσεται στο δημόσιο τομέα όπως η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας για τη διαχείριση των περιφερειακών αεροδρομίων, τα Λιμενικά Ταμεία για τη διαχείριση των λιμένων αρμοδιότητάς τους
- ανεξάρτητα από το εάν ο χαρακτήρας του είναι ή όχι κερδοσκοπικός. Με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, οι μη κερδοσκοπικές οντότητες μπορούν επίσης να προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες στην αγορά π.χ. αστική εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με σκοπό την παροχή υπηρεσιών κατάρτισης ή υπηρεσιών συμβουλευτικής ή υπηρεσιών διαχείρισης κ.ο.κ.

2. Καθοριστικό κριτήριο που λαμβάνεται υπόψη είναι εάν η οντότητα ασκεί οικονομική δραστηριότητα.

Οικονομική δραστηριότητα είναι η προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (πρέπει να υπάρχει αγορά). Η απάντηση στο ερώτημα εάν υφίσταται μια αγορά για ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο οι υπηρεσίες αυτές οργανώνονται στο οικείο κράτος μέλος και συνεπώς μπορεί να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.
Περαιτέρω, η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η συγκεκριμένη οντότητα πρέπει να είναι κερδοσκοπική (αυτός που προσφέρει υπηρεσία να αναμένει αντάλλαγμα από αυτή). Σημειώνεται ότι

οικονομική δραστηριότητα μπορεί να υφίσταται ακόμη και αν ασκείται από μη κερδοσκοπική οργάνωση, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω.

Εάν δεν ασκείται οικονομική δραστηριότητα κατά τα ανωτέρω, δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση.

Όπως προκύπτει από τη νομολογία, δεν είναι οικονομικές δραστηριότητες:

2.1 αυτές που ασκούνται από το Δημόσιο υπό μορφή δημόσιας εξουσίας (δικαιοσύνη – αστυνομία – άμυνα).

Παραδείγματα τέτοιων δραστηριοτήτων για την Ελλάδα αποτελούν οι δραστηριότητες που συνδέονται με τα ακόλουθα:

α) το στρατό ή την αστυνομία ή τα τελωνεία,

β) την ασφάλεια και τον έλεγχο της αεροπλοΐας (π.χ. πύργοι ελέγχου, εξοπλισμός ραντάρ κ.λπ.),

γ) τον έλεγχο και την ασφάλεια της θαλάσσιας κυκλοφορίας (π.χ. φάροι, ραντάρ κ.λπ.),

δ) την επιτήρηση προς αποφυγή της ρύπανσης,

ε) την οργάνωση, χρηματοδότηση και τα μέτρα επιβολής των ποινών φυλάκισης (π.χ. οργάνωση δικαστηρίων, κατασκευή και οργάνωση σωφρονιστικών ιδρυμάτων κ.λπ.) και

στ) τη συλλογή δεδομένων που χρησιμοποιούνται για κοινωφελείς σκοπούς βάσει εκ του νόμου υποχρέωσης που επιβάλλεται στις σχετικές επιχειρήσεις για γνωστοποίηση των δεδομένων αυτών(π.χ. εθνικό κτηματολόγιο).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ: Στο μέτρο που μια δημόσια οντότητα ασκεί οικονομική δραστηριότητα η οποία μπορεί να διαχωριστεί από την άσκηση της δημόσιας εξουσίας, η οντότητα αυτή ενεργεί, σε σχέση με την εν λόγω δραστηριότητα, ως επιχείρηση. Αντιθέτως, εάν η οικονομική δραστηριότητα δε μπορεί να διαχωριστεί από την άσκηση της δημόσιας εξουσίας, οι δραστηριότητες που ασκούνται από την εν λόγω οντότητα ως σύνολο παραμένουν συνδεδεμένες με την άσκηση των εν λόγω δημόσιων εξουσιών και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στην έννοια της επιχείρησης

2.2 αυτές που παρέχονται για το δημόσιο συμφέρον ή με υποχρεωτική συμμετοχή:

α) κοινωνική ασφάλιση: σε περίπτωση που το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης βασίζεται στην αρχή της αλληλεγγύης και έχει τα εξής ενδεικτικά χαρακτηριστικά:

- η υπαγωγή στο σύστημα είναι υποχρεωτική,
- το σύστημα εκπληρώνει αποστολή αποκλειστικά κοινωνικού χαρακτήρα,
- το σύστημα είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
- οι παροχές είναι ανεξάρτητες του ύψους των εισφορών,
- οι καταβαλλόμενες παροχές δεν είναι κατ' ανάγκη ανάλογες προς τα έσοδα του ασφαλισμένου και
- εάν το σύστημα εποπτεύεται από το κράτος.

Στην Ελλάδα οι ανωτέρω προϋποθέσεις πληρούνται για το σύστημα κύριας ασφάλισης (ο πρώτος πυλώνας του δημόσιου συστήματος ασφάλισης). Ως εκ τούτου, η χρηματοδότηση έργων όπως το Εθνικό Μητρώο ασφαλισμένων, Εργοδοτών και Συνταξιούχων (ΕΜΑΕΣ-ΑΜΚΑ), η ηλεκτρονική πλατφόρμα «ΕΡΓΑΝΗ» και το σύστημα «ηλεκτρονικής συνταγογράφησης» δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Αντίθετα, η πλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων πρέπει να ελέγχεται κατά περίπτωση για χρηματοδότηση έργων που αφορούν στο δεύτερο πυλώνα ασφάλισης (δηλαδή του συμπληρωματικού μηχανισμού ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων π.χ. Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης).

β) ιατροφαρμακευτική περίθαλψη: όταν τα δημόσια νοσοκομεία αποτελούν αναπόσπαστο μέρος ου εθνικού συστήματος υγείας, βασίζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου στην αρχή της αλληλεγγύης, χρηματοδοτούνται άμεσα από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και άλλους κρατικούς πόρους και παρέχουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους με βάση την καθολική κάλυψη (ανάλογα με τα γενικά χαρακτηριστικά του συστήματος, οι συμμετοχές οι οποίες καλύπτουν ένα μικρό μόνο ποσοστό οικονομικής), δεν ενεργούν ως «επιχειρήσεις». Στις περιπτώσεις που υπάρχει αυτή η διάρθρωση, ακόμη και δραστηριότητες που θα μπορούσαν καθαυτές να χαρακτηριστούν ως οικονομικής φύσεως, αλλά ασκούνται αποκλειστικά με στόχο την παροχή μιας ακόμη μη οικονομικής υπηρεσίας, δεν είναι οικονομικής φύσεως.

Στην Ελλάδα οι ανωτέρω προϋποθέσεις πληρούνται για το σύνολο των υγειονομικών σχηματισμών του Εθνικού Συστήματος Υγείας (νοσοκομεία, κέντρα υγείας). Ως εκ τούτου, η χρηματοδότηση έργων που αφορούν στην ισότιμη παροχή υπηρεσιών υγείας σε κάθε πολίτη ανεξάρτητα από την οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική του κατάσταση μέσω του Εθνικού Συστήματος Υγείας όπως π.χ. χρηματοδότηση υποδομών δημοσιών νοσοκομείων, χρηματοδότηση ηλεκτρονικής πλατφόρμας ΗΔΙΚΑ κ.λπ. δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ: Σε περιπτώσεις που νοσοκομεία και άλλοι πάροχοι ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης παρέχουν τις υπηρεσίες τους έναντι αμοιβής, είτε άμεσα από τους ασθενείς είτε από τα ασφαλιστικά τους ταμεία, τότε υπάρχει κάποιος βαθμός ανταγωνισμού μεταξύ νοσοκομείων όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Στις περιπτώσεις αυτές, το γεγονός ότι μία υπηρεσία υγείας παρέχεται από δημόσιο νοσοκομείο δεν επαρκεί ώστε να χαρακτηριστεί η δραστηριότητα ως μη οικονομική. Σχετικές περιπτώσεις στην Ελλάδα αποτελούν η λειτουργία απογευματινών ιατρείων εντός των δημοσίων νοσοκομείων, η χρηματοδότηση ιδιωτικών μονάδων υγείας από τον Εθνικό Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ) κ.α.

Οι υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που παρέχονται από ανεξάρτητους ιατρούς και άλλους ιδιώτες ιατρούς έναντι αμοιβής για τις οποίες αναλαμβάνουν τους κινδύνους που συνεπάγεται η άσκηση της δραστηριότητας, πρέπει να θεωρηθούν ως οικονομική δραστηριότητα.

2.3 δραστηριότητες εκπαίδευσης και έρευνας: η δημόσια εκπαίδευση που οργανώνεται στο πλαίσιο του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος που χρηματοδοτείται και εποπτεύεται από το κράτος, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, μπορεί να θεωρηθεί ως μη οικονομική δραστηριότητα. Το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το Δημόσιο «δημιουργώντας και διατηρώντας αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο χρηματοδοτείται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους και όχι από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους δεν αποβλέπει στην άσκηση αμειβόμενων δραστηριοτήτων, αλλά εκπληρώνει την αποστολή του έναντι των πολιτών του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα». Η μη οικονομική φύση της δημόσιας εκπαίδευσης δεν επηρεάζεται κατά κανόνα από το γεγονός ότι, ενίοτε, οι σπουδαστές ή οι γονείς τους υποχρεούνται να καταβάλουν τέλη εγγραφής ή δίδακτρα, προκειμένου να συνεισφέρουν στις δαπάνες λειτουργίας του συστήματος. Οι οικονομικές αυτές συνεισφορές συχνά καλύπτουν μόνο τμήμα του πραγματικού κόστους της υπηρεσίας και ως εκ τούτου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αμοιβή για την παρεχόμενη υπηρεσία. Συνεπώς, δεν αλλοιώνουν τη μη οικονομική φύση μιας γενικής υπηρεσίας παροχής

εκπαίδευσης που χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από κρατικούς πόρους. Οι εν λόγω αρχές μπορούν να εφαρμοστούν σε δημόσιες εκπαιδευτικές υπηρεσίες όπως η επαγγελματική κατάρτιση, η δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι παιδικοί σταθμοί, δευτερεύουσες εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε πανεπιστήμια και η παρεχόμενη στα πανεπιστήμια εκπαίδευση. Οι ίδιες αρχές μπορούν να εφαρμόζονται σε ορισμένες υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως οι δημόσιες βιβλιοθήκες.
Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η χρηματοδότηση υποδομών και λειτουργίας δημοσίων σχολείων, δημοσίων πανεπιστημίων τους, δημόσιων παιδικών σταθμών, δημόσιων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης(Ι.Ε.Κ.) κ.ο.κ. δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.
Αντίθετα, όσες από τις προαναφερόμενες εκπαιδευτικές υπηρεσίες χρηματοδοτούνται κυρίως από γονείς ή σπουδαστές ή εμπορικά έσοδα (π.χ. η τριτοβάθμια εκπαίδευση που χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από σπουδαστές, καταβολή διδάκτρων για την κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους του κόστους παροχής μεταπτυχιακής εκπαίδευσης) αποτελούν οικονομική δραστηριότητα και πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση αν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Περαιτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένες δραστηριότητες των πανεπιστημίων και των ερευνητικών οργανισμών δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Πρόκειται για τις κύριες δραστηριότητές τους, και συγκεκριμένα:

- δραστηριότητες εκπαίδευσης για την εξασφάλιση περισσότερων και πιο ειδικευμένων ανθρώπινων πόρων·
- την ανεξάρτητη έρευνα και ανάπτυξη για περισσότερη γνώση και καλύτερη κατανόηση, συμπεριλαμβανομένης της ερευνητικής συνεργασίας και ανάπτυξης και
- τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Οι δραστηριότητες μεταφοράς τεχνολογίας (παραχώρηση αδειών εκμετάλλευσης, δημιουργία τεχνοβλαστών ή άλλες μορφές διαχείρισης της γνώσης από τον ερευνητικό οργανισμό) δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, αν γίνονται σε εσωτερικό επίπεδο (όταν δλδ. η διαχείριση της γνώσης ερευνητικού οργανισμού γίνεται από τμήμα ή θυγατρική του ερευνητικού οργανισμού ή από κοινού με άλλους ερευνητικούς οργανισμούς. Η ανάθεση της παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών σε τρίτους μέσω προκήρυξης διαγωνισμών δεν θίγει τον «εσωτερικό» χαρακτήρα τέτοιων δραστηριοτήτων) και όλα τα έσοδα επανεπενδύονται στις πρωτογενείς δραστηριότητες των εν λόγω ερευνητικών οργανισμών.
Συνεπώς η χρηματοδότηση των δράσεων έρευνας των φορέων αυτών πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης.

2.4 Υποδομές: Η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης εξαιρείται κατ' αρχήν από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, γενικές υποδομές, όπως δημόσιοι δρόμοι, γέφυρες ή κανάλια, τα οποία είναι διαθέσιμα για δημόσια χρήση, χωρίς καμία αντιπαροχή. Το ίδιο ισχύει και για τις υποδομές που προορίζονται για δραστηριότητες που το κράτος εκτελεί κανονικά κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας (για παράδειγμα, υποδομές που σχετίζονται με τον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας στα αεροδρόμια, φάροι και λοιπός εξοπλισμός για τις ανάγκες της γενικής ναυσιπλοΐας, υποδομές που σχετίζονται με τις αστυνομικές και τελωνειακές αρχές).
π.χ. δρόμοι χωρίς διόδια, πάρκα χωρίς είσοδο και άλλη δραστηριότητα, φυλακές, κτίρια τελωνείων κ.α.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ: Σε περίπτωση που μια υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες. Όταν είναι δυνατόν να διαχωριστούν τα έξοδα και τα έσοδα που αντιστοιχούν στις οικονομικές και μη οικονομικές δραστηριότητες, οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων ισχύουν μόνο όσον αφορά την κρατική ενίσχυση που χορηγείται πέραν του ποσού που καλύπτει τις δαπάνες των μη οικονομικών δραστηριοτήτων. Εάν, σε περίπτωση μικτής χρήσης, η υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική, ήτοι για δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της.

3. Αφού αποσαφηνιστεί εάν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση» που ασκεί «οικονομική δραστηριότητα», πρέπει να εξετάζεται η πιθανή ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης. Η Συνθήκη δεν δίνει έναν ορισμό της έννοιας της Κρατικής Ενίσχυσης. Τα επιμέρους συστατικά στοιχεία της έννοιας της Κρατικής Ενίσχυσης που προκύπτουν από το άρθρο 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ είναι τα εξής:

3.α οικονομικό πλεονέκτημα: είναι το όφελος του δικαιούχου της ενίσχυσης, που δεν θα το ελάμβανε υπό κανονικές συνθήκες αγοράς, του προσφέρεται είτε δωρεάν είτε με τιμή κατώτερη της αγοραίας και συνεπάγεται την ελάφρυνση του κόστους του δικαιούχου. Μπορεί να λάβει διάφορες μορφές και δεν περιορίζεται στις επιχορηγήσεις ή στις επιδοτήσεις (π.χ. φορολογικές απαλλαγές και ελαφρύνσεις, απαλλαγές ή εκπτώσεις από ασφαλιστικές εισφορές, εγγυήσεις δανείων με ευνοϊκούς όρους, κρατικές συμμετοχές στο κεφάλαιο επιχειρήσεων, ιδιωτικοποιήσεις με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, διαγραφή ή ταχεία απόσβεση χρεών, πώληση ή εκμίσθωση δημόσιας έκτασης σε τιμές κατώτερες της αγοράς, παροχή από το κράτος ειδών ή υπηρεσιών σε τιμές κατώτερες της αγοράς κ.λπ.)

3.β προνομιακή μεταχείριση (αυτού που λαμβάνει το πλεονέκτημα): Υφίσταται όταν συντρέχουν:

- επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου (όταν το μέτρο αφορά σε συγκεκριμένους φορείς και δεν είναι γενικού χαρακτήρα): ο δικαιούχος της ενίσχυσης βρίσκεται σε ευνοϊκότερη θέση από τους ανταγωνιστές του και εκείνοι αποκλείονται από την προνομιακή μεταχείριση
- αφορά επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής (υπό την ευρεία ερμηνεία της έννοιας «επιχείρηση»)

3.γ χρηματοδότηση από το κράτος & με κρατικούς πόρους (σωρευτική προϋπόθεση): το μέτρο πρέπει σωρευτικά και να χρηματοδοτείται με χρήματα του Κράτους και να είναι καταλογιστέο στο Κράτος.
Ως κρατικοί πόροι νοούνται όλα τα χρηματικά μέσα που βρίσκονται υπό δημόσιο έλεγχο και το κράτος αποφασίζει για τη διάθεσή τους, όπως π.χ. οι πόροι τοπικών ή περιφερειακών φορέων, οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων, όταν χρησιμοποιούνται από κοινού με εθνικούς πόρους(συγχρηματοδότηση), οι πόροι δημοσίων ή ιδιωτικών οργανισμών που έχουν οριστεί για να διαχειρίζονται την ενίσχυση, οι πόροι των δημοσίων επιχειρήσεων. Και η φοροαπαλλαγή συνιστά χρηματοδότηση του μέτρου με εθνικούς πόρους.

Η χρησιμοποίηση των κρατικών πόρων είναι καταλογιστέα στο Κράτος είτε όταν γίνεται απευθείας από το Κράτος, είτε όταν η δυνατότητα επιρροής του Κράτους είναι τόσο ισχυρή, ώστε ο φορέας που χορηγεί την ενίσχυση να μην διαθέτει αυτονομία βούλησης. Ενδεικτικά κριτήρια:

• η ένταξη του φορέα στις δομές της δημόσιας διοίκησης
• η φύση των δραστηριοτήτων του
• το νομικό καθεστώς του
• ο βαθμός εποπτείας της διοίκησης

Κατόπιν των ανωτέρω, σε περιπτώσεις χρηματοδότησης από τα ΕΔΕΤ, το κριτήριο πληρείται πάντα.

3.δ πιθανή νόθευση του ανταγωνισμού & διατάραξη του ενδοκοινοτικού εμπορίου:

πρόκειται για δύο διαφορετικά κριτήρια, που όμως πρέπει να συντρέχουν ταυτόχρονα. Αφορούν την κοινοτική αγορά και αρκεί μόνο η απειλή επέλευσής τους.

• Πιθανότητα διατάραξης του ενδοκοινοτικού εμπορίου ενδέχεται να υφίσταται ακόμη και για μικρά ποσά ενίσχυσης (δεν υπάρχει όριο κάτω από το οποίο να μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν υφίσταται διατάραξη), ανεξάρτητα από τον τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα μιας δραστηριότητας. Ενίσχυση που χορηγείται σε πολλές επιχειρήσεις μπορεί, ακόμη και εάν τα μεμονωμένα ποσά είναι μικρά, να διαταράξει το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

• Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού υφίσταται όταν ένα μέτρο ενίσχυσης είναι ικανό να βελτιώσει την ανταγωνιστική θέση της ενισχυόμενης επιχείρησης σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις με τις οποίες ανταγωνίζεται. Έχει κριθεί ότι οι λειτουργικές ενισχύσεις πάντα νοθεύουν τον ανταγωνισμό.

Εάν τα ανωτέρω στοιχεία της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης συντρέχουν σωρευτικά τότε μια Πράξη θεωρείται ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ.

Τα σημεία 1-3 παραπάνω συνοψίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

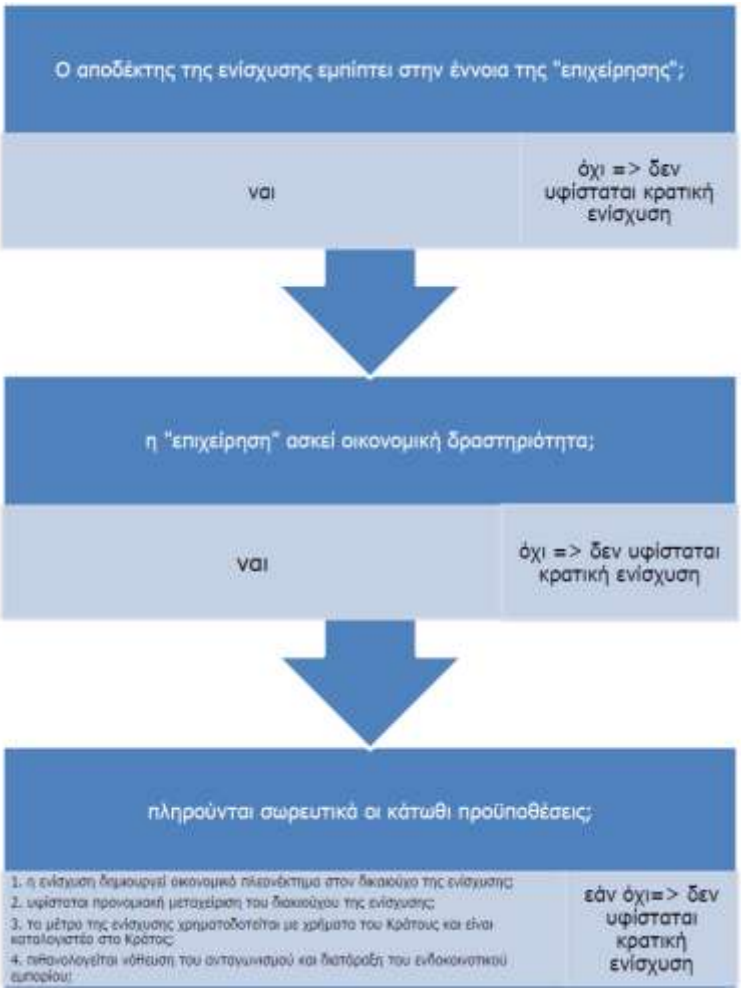

4. Για να **είναι η κρατική ενίσχυση συμβατή** με τους κανόνες της ΕΕ θα πρέπει είτε να συμμορφώνεται με κάποιον από τους κανόνες απαλλαγής είτε να εγκριθεί απευθείας από τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ μετά από κοινοποίηση.

Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ)

Μία ιδιαίτερη περίπτωση είναι η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας.

Οι ΥΓΟΣ είναι υπηρεσίες οικονομικής φύσης που εξυπηρετούν σκοπούς γενικού συμφέροντος και για το λόγο αυτό το Κράτος ή η Ε.Ε. τους έχουν επιβάλλει συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (ΥΔΥ) όπως κάλυψη όλης της εθνικής επικράτειας, συνεχής παροχή, σταθερή ποιότητα, ίδιες τιμές κ.λπ. ήτοι υποχρεώσεις τις οποίες οι επιχειρήσεις δεν θα αναλάμβαναν στην ίδια έκταση ή με τους αυτούς όρους, αν ελάμβαναν αποκλειστικά υπόψη τα δικά τους εμπορικά συμφέροντα.

Το γενικό οικονομικό συμφέρον πρέπει να προσδιορίζεται με συγκεκριμένα, ειδικά χαρακτηριστικά και να μη συνδέεται με συγκεκριμένες ανάγκες ορισμένων χρηστών ή οικονομικών φορέων (π.χ. αδιάκοπη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας επί του συνόλου του εδάφους ή μέρους αυτού, εκμετάλλευση μη προσοδοφόρων αεροπορικών γραμμών, δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, υπηρεσία πρυμνοδετήσεως (λόγοι

ασφαλείας του λιμένα), συντήρηση μιας σημαντικής πλωτής οδού, διαρκής εξασφάλιση της απλής και επείγουσας μεταφοράς ασθενών ή τραυματιών κ.λπ.)

Η ιδιαίτερη φύση των ΥΓΟΣ προκύπτει από τη φύση της παρεχόμενης υπηρεσίας (π.χ. ασφάλεια πλοήγησης, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεπικοινωνίες, υδροδότηση) και από τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την παροχή της (κάλυψη όλης της εθνικής επικράτειας, συνεχής παροχή, σταθερή ποιότητα, ίδιες τιμές). Αυτές οι υποχρεώσεις που συνδέονται με την παροχή ΥΓΟΣ την καθιστούν μη κερδοφόρα για τις επιχειρήσεις. Συνέπεια αυτού οι επιχειρήσεις δεν ενδιαφέρονται να παράσχουν την ΥΓΟΣ οικειοθελώς (θα μπορούσαν να την παράσχουν με διαφορετικούς όρους ποιότητας, ασφάλειας, τιμής, ίσης μεταχείρισης ή καθολικής πρόσβασης, αν λάμβαναν υπόψη τα δικά τους εμπορικά συμφέροντα) και το Κράτος παρεμβαίνει για να τους επιτρέψει να την παράσχουν τηρώντας τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την παροχή της, χορηγώντας τους αντιστάθμιση.

Η ανωτέρω παροχή αντιστάθμισης μέσω κρατικής χρηματοδότησης για την παροχή των ΥΓΟΣ δεν πρέπει να υποκρύπτει κρατική ενίσχυση που νοθεύει τον ανταγωνισμό (107§1 ΣΛΕΕ).

Η παροχή αντιστάθμισης ΥΓΟΣ δεν υποκρύπτει κρατική ενίσχυση εφόσον πληρούνται 4 προϋποθέσεις που τέθηκαν στην υπόθεση Altmark (2003):

Ορισμός, ανάθεση ΥΓΟΣ	1) η επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη (από το Κράτος) με την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής ΥΓΟΣ – ΥΔΥ, υποχρέωση που πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη (ο ορισμός ελέγχεται από την Επιτροπή και το ΔΕΚ για «πρόδηλο σφάλμα»)
Υπολογισμός αντιστάθμισης	2) βασικές **παράμετροι** βάσει των οποίων υπολογίζεται **η αντιστάθμιση** πρέπει να έχουν προσδιορισθεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια 3) **αντιστάθμιση – η απολύτως αναγκαία** για την κάλυψη του πρόσθετου κόστους ΥΓΟΣ (έσοδα + εύλογο κέρδος)
Διαδικασία ανάθεσης ΥΓΟΣ	4) **ποσό αντιστάθμισης Διαδικασία ανάθεσης ΥΓΟΣ** - διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης → τιμή αγοράς - λοιπές περιπτώσεις → δαπάνες τυπικής μέσης επιχείρησης.